

БІОБІБЛОГРАФІЧНІ ПОКАЖЧИКИ ЯК ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ З ПИТАНЬ ОСВІТИ

Павленко Тетяна Степанівна,
науковий співробітник
Державна науково-педагогічна бібліотека України
ім. В. О. Сухомлинського,
м. Київ, Україна

Анотація: У статті висвітлено роль біобібліографічних (персональних) показників як інформаційного ресурсу – достовірного джерела історико-біографічних досліджень, що полегшують пошук наукової інформації, дають змогу задовольняти інформаційні потреби користувачів із конкретної теми.

Ключові слова: бібліографія, персональний показник, біобібліографія, інформаційний ресурс.

Постановка проблеми: В умовах активного накопичення інформації, присвяченої вивченню творчої спадщини видатних педагогів, українська наука потребує системного бачення й поцінування їхніх здобутків. Перед бібліотеками постає завдання консолідації джерел інформації про науковий доробок науковців-освітян. З огляду на це створення бібліографічних показників є одним із провідних напрямів діяльності освітянських бібліотек.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Про актуальність бібліографічних показників як інформаційного ресурсу з питань освіти свідчать численні публікації провідних українських і зарубіжних вчених, зокрема О. Дікунової, Т. Добко, В. Кононенко, О. Коршунова, О. Лебедюк, В. Лутовинової, Ю. Остапчук, Л. Пономаренко, П. Рогової, Л. Самчук, Л. Трачук, В. Хівренко, Г. Швецової-Водки, О. Яценка та ін.

Метою статті є вивчення персональних показників, що узагальнюють і популяризують наукову діяльність вчених України.

Виклад основного матеріалу. Персональні покажчики є одним із видів джерельної бази наукової діяльності. Вони відображають поточну й ретроспективну біобібліографічну інформацію для висвітлення наукового доробку вченого, поєднуючи біографічні відомості про автора та присвячену йому літературу.

Останнім часом персональна бібліографія набуває дедалі більшої популярності, оскільки віддзеркалює науковий, культурний, духовний потенціал нації, інтелектуальне надбання суспільства.

Персональні покажчики відіграють суттєву роль у наукових дослідженнях, адже в центрі будь-якого наукового процесу завжди людина, її творчі надбання. Покажчики діячів науки України являють собою як окремі, так і серійні видання.

ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського як науково-дослідний і національний галузевий ресурсний центр значну увагу приділяє формуванню інформаційних ресурсів з питань освіти, зокрема підготовці біобібліографічних покажчиків, зміст яких відображає творчу спадщину видатних учених та впровадження їх творчих ідей у педагогічній діяльності.

Співробітниками бібліотеки започатковано серію покажчиків «Академіки НАПН України», «Ювіляри НАПН України», «Майстри бібліотечної справи України». Підготовлено 29 випусків біобібліографічних покажчиків із серії «Академіки АПН України», 33 покажчики із серії «Ювіляри АПН України». Такі видання комплексно висвітлюють внесок відомих особистостей, зокрема вчених-педагогів НАПН України, у розвиток української і світової педагогічної науки й практики та сприяють науково-інформаційному забезпеченню сфери освіти.

Біобібліографічні покажчики переважно мають однотипну структуру: «від укладача», «передмова», «біографічний нарис», «основні дати життя та діяльності», «список праць науковця». Разом з тим кожне видання має певні особливості, адже структура персонального покажчика може змінюватися

залежно від типу, виду й змісту документів, які дібрано укладачами до видання. Це можуть бути фотоматеріали, педагогічні роздуми, листи тощо.

Значна кількість бібліотек закладів вищої освіти України працює над створенням серійних персональних покажчиків, присвячених професорсько-викладацькому складу. Головна мета цих видань – через науковий доробок науковця розкрити напрями його наукової діяльності, створити джерельну базу для досліджень історії розвитку певних наукових дисциплін, а також представити наукову діяльність закладу вищої освіти та здійснити просування в суспільстві наукових досліджень наукового колективу.

За результатами аналізу матеріалів, наданих науковцям відділу науково-освітніх інформаційних ресурсів Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського для укладання довідників «Науково-інформаційна та соціокультурна діяльність провідних освітянських бібліотек» (2017–2021 рр.) науковими бібліотеками та бібліотеками закладів вищої освіти, галузевими науково-дослідними інститутами з метою узагальнення та поширення інформації про створення наукових видань і бібліографічних посібників, встановлено, що за останні 5 років підготовлено та опубліковано 241 бібліографічний покажчик, у тому числі 220 персональних [2, С. 19–22].

Висновки. Персональні покажчики, представлені на сайтах провідних освітянських бібліотек, є важливими документальними джерелами з історії розвитку вітчизняної науки. Такі видання висвітлюють здобутки й наукові досягнення видатних представників української освіти, відомості про яких можуть бути використані у дослідженнях педагогічної науки, зокрема у створенні біобібліографічних словників, статей енциклопедичного та довідкового характеру, монографій тощо. Створення персональних покажчиків сприяє формуванню позитивного іміджу науковця та установи, в якій він працює.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Добко Т. Бібліографічний покажчик у системі довідково-бібліографічної діяльності : історія та сучасність. Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. 2016. Вип. 44. С. 499.

2. Науково-інформаційна та соціокультурна діяльність провідних освітянських бібліотек – 2021 : довідник / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; [уклад.: О. Л. Гончаренко, І. І. Хемчян ; наук. ред. Л. О. Пономаренко]. 2021. 157 с.